

Puheenvuoro

Pia Santonen

Kommenttikenttien kutsu

Millaisia kommentteja paikallistoimituksen artikkelit keräävät?

Kaikki mukana?

Nettikeskusteluista ja -kohuista on puhuttu alkuvaiheen innostuksen jälkeen enimmäkseen varsin negatiiviseen sävyyn. Kommenttikeskustelut leimataan mustavalkoiseksi bunkkereista huuteluksi ja tyhmyyden ylistykseksi, vaikka keskusteluissa on paljon muitakin elementtejä (Kangaspunta 2021, 24). Uutiskommenttien sisältöä on kuitenkin tutkittu varsin vähän, ja Suomessa vielä vähemmän (emt., 26). Tässä keskustelupuheenvuorossa pohdin paikallisuutisten nettikommenttien sisältöä ja kehittämistarpeita oman kokemukseni ja toimitukseni Yle Västnylandin näkökulmasta.

Yle Västnylandin kommenttien sisältöä ja laatua koskevat arviot ovat niin ikään usein kielteisiä, jopa siinä määrin, että haastatteluista on kommenttien pelossa kieltäydytty. Yleisön arviot kommentteista pohjautuvat siihen, mitä kukin on palstoilta lukenut tai millaisiin keskusteluihin on osallistunut. Osa kommentteja inhoavista on myös sanonut, että ei ole lukenut niitä, vaan käsitykset perustuvat siihen, mitä on kuullut muiden puhuvan kommentteista - tai miten netin keskusteluilmapiiiristä ylipäätään yhteiskunnassa keskustellaan. Toimituksen omat arviot keskusteluista ovat pohjanneet monivuotiseen moderointikokemukseen, mutta myös siihen, mihin sävyyn kommentteista tiimin kesken puhutaan. Toimituksessakin kommentteja on toisinaan pidetty rasittavina, sisältönsä köyhinä tai syyttelevinä ja lisäksi arvokasta työaika syövinä.

Toimituksessa nettiuutiskommentteja moderoidaan ja toisinaan keskusteluja myös fasilitoidaan: kommentoijien argumentteja ja tunteitakin yritetään aktiivisesti kuunnella ja ymmärtää ja näin tavoitella rakentavampaa keskusteluilmapiiriä ja vahvempaa inklusiota (vrt. esim. Yle 2020). Uutiskommenttien journalistinen moderointi ja fasilitointi kaipaa kuitenkin kehittämistä, sillä usein toimituksissa ei nyt tehdä muuta kuin karsitaan keskusteluketjuista sopimattomia kommentteja. Journalistista moderointia on vaikea kehittää tuntematta kommenttikeskustelujen sisältöjä ja koko kommentoinnin ilmiötä nykyistä paremmin.

Yle Västnylandin artikkeleihin liittyvien kommenttiketjujen sisältöä ei ole systemaattisesti analysoitu, vaikka kommentteja on moderoitu jo vuosia. Olen kokeiluluonnollisesti selvittänyt oman toimitukseni osalta kommenttien vuorovaikutteisuutta sekä

omalla julkaisualustalla että sosiaalisessa mediassa. Esitän analyysini taulukkomuodossa, minkä jälkeen pohdin, miten kommentoinnin ymmärtämistä voisi edelleen lisätä parempien moderointi- ja fasilitointikäytäntöjen löytämiseksi.

Nett uutiskommentit teoriassa ja käytännössä

Journalistien tarve ymmärtää nett uutiskommentteja ja kehittää niiden journalistista moderointia asettuu usein osaksi deliberatiivisen demokratian ja siihen liittyvän journalismin päämääriä (Anderson 2011, 537). Journalistien huoli nettikeskustelujen sisällöistä kumpuaakin pääosin näiden päämäärien oletetusta tai havaitusta rikkomisesta. Tästä huolesta on kuitenkin vielä matkaa hyvään verkkokeskusteluun, joka vaatii toimittajilta aktiivista työtä (Ahva 2018, 93–94).

Yleisradiolla voidaan katsoa olevan aivan erityinen velvollisuus pyrkiä ymmärtämään ja kehittämään kommentointia, sillä laki velvoittaa Yleä tarjoamaan jokaiselle ”keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia” (Laki Yleisradio Oy:stä 1993/1380 § 7). Myös Ylen omien ohjeiden mukaan Ylen journalismin tulee olla vuorovaikutuksessa kansalaisten kanssa (Ylen ohjelmatoiminnan ja sisältöjen eettiset ohjeet 2017). Svenska Ylen kommentointiohjeissa yleisö toivotetaan tervetulleeksi keskustelemaan ja todetaan, että kommentit palvelevat koko yleisöä, myös niitä, jotka vain lukevat kommentteja (Diskussionspolicy 2018).

On myös huomattava, että nett uutiskommentointi on ilmiönä vielä suhteellisen tuore, ja uutismediat reagoivat koettuihin haasteisiin esimerkiksi muuttamalla kommentoinnin sääntöjä (ks. esim. Pöyhtäri, Haara ja Raittila 2013, 162–211).

Kommentit Yle Västnylandin työskana

Yle Västnyland on Svenska Ylen paikallinen noin kymmenhenkinen uutis- ja ajankohdista toimitus läntisellä Uudellamaalla. Toimitus tekee sisältöjä (tekstiä, kuvaa, videota ja ääntä) etupäässä Yle Vega -radiokanavaan sekä verkkoon (svenska.yle.fi/vastnyland, Yle Arenan, sosiaalinen media). Yleisöjämme ovat ruotsinkielisistä paikallisuutisista kiinnostuneet viidessä läntisen Uudenmaan kunnassa. Alueen asukasluku on alle 100 000 (2020), ja ruotsinkieliseksi rekisteröityjen asukkaiden osuus alle 30 000. Potentiaalinen yleisö on siis muutamia kymmeniä tuhansia.

Toimituksella oli jo ennen digiaikaa vilkas yleisösuhte. Kun nett artikkelien kommentointi 2010-luvun alussa tuli mahdolliseksi, uutiskeskustelu alueellamme kasvoi ennennäkemättömiin mittoihin. Verkkoympäristössä toimittajien odotetaan osaavan moderoida, ohjata ja edistää uutispohjaista julkista keskustelua (Hautakangas ja Ahva 2018, 735–736), vaikka nämä uudet taidot ovat vasta kehittymässä. Myös Yle Västnylandin toimitukselle lankesi alusta alkaen nett uutiskommenttien moderointivastuu, vaikka kokemusta ja työkaluja ei vielä ollutkaan. Kommentteja moderoitiin niin hyvin kuin osattiin. Ajoittain toimitusta vedettiin kommenttikentillä mukaan paikallisten ristiriitojen osapuoleksi, mikä ei helpottanut moderointitehtävää.

Sittemmin moderointia on kehitetty ja toimituksen kokemusta jaettu muillekin. Ylen kommenttityökalun uudistuksessa vuonna 2016 työkalun käyttö pilotoitiin juuri Yle Västnylandissa. Tampereen yliopiston sovittelujournalismiprojektin työpajoissa laadin moderointikokeilujen pohjalta suppean ja helppokäyttöisen moderointioppaan Ylen ruotsinkielisen uutistoiminnan käyttöön (Svenska Yle 2017). Kokeilusessioiden aikana

Yle Västnylandin verkkotoimittaja osallistui aktiivisesti keskusteluun. Koimme, että keskustelun sävy vaikeissakin aiheissa (rokotukset, paikallinen susikanta ja pakolaiset) pysyi kohtuullisen asiallisena. Lisäksi artikkelien lukuaika ja elinikä piteni. (Hautakangas, Ahva ja Haara 2017, 42.)

Tähän saakka valtaosa toimituksen artikkeleista on ollut kommentoitavissa. Kaikki kommentit ennakkomoderoidaan. Ennakkomoderointi omilla sivuilla on etupäässä kommenttien hyväksymistä tai hylkäämistä. Facebookissa ennakkomoderointia ei ole, mutta toimituksen tehtävänä on seurata keskustelua ja tarvittaessa puuttua muun muassa asiattomuuksiin ja Ylen nettikeskustelusääntöjen rikkomuksiin. Facebookissa jaamme sisältöjä sekä omalle seinälle että paikallisiin ryhmiin, joissa myös seuraamme keskusteluja. Muita käyttämiämme sosiaalisen median kanavia ovat Twitter ja Instagram, joissa kommentteja on toistaiseksi hyvin vähän. Instagramissa ja Twitterissä julkaistuja sisältöjä ei juurikaan kommentoida. Alueen paikallisuutisten yleisö ei ole innostunut Twitteristä, ja Instagramissa kommentit ovat lähinnä kannustusta ja peukutusta.

Toimituksen journalistit osallistuvat keskusteluihin vaihtelevasti. Moderointi on nettitoimittajan vastuulla, mutta esimerkiksi artikkelin kirjoittaja saattaa myös seurata kommentteja: Kysymyksiin vastataan ja asiattomuuksiin puututaan kertomalla, mikä ei ole sallittua. Joskus myös selitetään, miksi kommentteja on poistettu. Kommentoijien sisällöistä löytämiä virheitä korjataan. Toisinaan, riippuen toimittajan intressistä ja kiireestä, osallistutaan myös fasilitoivammalla otteella, vaikkapa esittämällä kommentoijille kysymyksiä. Toimituksen läsnäolo kommenttikentillä on käsitykseni mukaan enimmäkseen huomaamatonta ja velvollisuudentuntoista, mutta ei edelleenkään täysin vaikiintunutta eikä ehkä innostunuttakaan, koska kommenttikeskustelut usein koetaan niin mustavalkoisiksi. Varsinaista vihapuhetta ei kuitenkaan ole esiintynyt. On mahdollista, että alueen ja paikallisten Facebook-ryhmienkin suhteellinen pienuus toimii tässä sosiaalisena kontrollina. Paikallisuutisten kommentointi on siis varsin kilttiä verrattuna valtakunnan uutisten toisinaan synnyttämiin keskusteluihin. Vihapuhetta suuremmaksi ongelmaksi Yle Västnylandissa koetaan kommentoinnin ja kommentoijien jankkaavuus sekä se, että usein keskusteluun osallistuva joukko tuntuu kovin pieneltä. Samat tai samankaltaiset argumentit toistuvat, ja toiset kommentoijat tunnistaa jo ensimmäisistä virkkeistä. (Pöyhtäri, Haara ja Raittila 2013, 75.)

Svenska Ylen tasolla kommentointimahdollisuuden on nähty palvelevan liian pientä ryhmää. Kommenttikentillä keskustelua pyörittävät pääosin keski-ikäiset ja sitä vanhemmat miehet – siis ryhmä, joka ei edusta koko yleisöä. Tämän ryhmän pelätään karkottavan niitä, joiden toivottaisiin osallistuvan keskusteluun. (Jungar 2019.) Kommentointimahdollisuutta onkin vuonna 2021 tietoisesti supistettu. Samaa linjaa on jo vuosia noudatettu Ylen suomenkielisellä puolella, jossa vain osa artikkeleista avataan kommentoitavaksi. Yle Västnyland ja muut Svenska Ylen aluetoimitukset voivat edelleen sallia kommentoinnin laajasti. Jää nähtäväksi, ryhtyvätkö aluetoimitukset oma-aloitteisesti seuraamaan linjaa, jossa kommentoinnille avataan vain osa sisällöistä.

Metodi

Tarkastelin suppeaa koeaineistoa lähilukemalla neljän Yle Västnylandin artikkelin yhteydessä olevia kommentteja laadullisen sisällönerittelyn tapaan (esim. Kuckartz

2019). Tutkin, syntyikö kommenttiketjuihin vuorovaikutusta ja jos, millaista. Pyrin hahmottamaan vuorovaikutuksen laatua erittelemällä kommenttien joukosta helposti tunnistettavia kommenttityyppejä.

Useimmat mediatalot, myös Yle, vaikuttavat sosiaalisen median hallitsevasta asemasta huolimatta pitävän kiinni myös omista kommenttikentistään (ks. esim. Murtha 2015). Valitsinkin tarkastelun kohteiksi sekä oman kommenttikentän, siis artikkelien alla netissä olevat kommentit, että Facebookin. Poimin mukaan neljä sellaista artikkelia eri aiheista ja eri paikkakunnilta keväältä 2021, joissa kommentteja oli melko runsaasti. Nämä neljä artikkelia kuvaavat mielestäni melko hyvin vallitsevan kommentointikulttuurin paikallista kirjoa. Kommenttitilannetta tarkastelin, kun aktiivikeskustelut olivat jo ohi. Ensin halusin nähdä, ovatko kommentoijat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa eli vaikuttavatko he lukeneen edelliset kommentit ja onko heidän kommenttinsa jatkoa edellisille. Sen jälkeen jaottelin kommentteja sen mukaan, mikä tai mitkä olivat niiden selkeimmät viestit, erityisesti suhteessa edeltäviin kommentteihin. Kommenttiketjuista erottui helposti erityyppisiä kommentteja, ja seuraavassa vaiheessa jaottelin kommentit tyyppien mukaan.

Ensimmäinen artikkeli käsitteli Hangon kaupunginjuristin työtä. Juristi eli kaupungin kansliapäällikkö/kaupunginsihteeri anoi kaupungilta korvausta kaikesta siitä ylityöstä, jota monet oikaisuvaatimukset ja valitukset teettävät hänelle. Juristin mukaan normaali työaika ei riitä näihin, vaan hän on joutunut ahertamaan lausuntojen parissa vapaa-aikanaan. (Lindholm 2021.) Toinen artikkeli käsitteli uusia kaupunkipyöriä, joita oli Karjaalla heitetty läheisen rautatieaseman alikäytävään. (Hildén 2021.) Kolmas artikkeli oli lyhyt uutinen Tammisaaren Västerbyn ulkoilualueelle rakennettavista kuntoportaista (Montén 2021). Neljäs artikkeli käsitteli hoitajapulaa: Raaseporin kaupungin vuodeosastolla jouduttiin vähentämään potilaspaiikkoja rekrytointihaasteiden vuoksi (von Alfthan 2021).

Tarkastelemissani kommenttiketjuissa oli yhteensä noin 180 kommenttia. Kommentoijia oli noin 120. Omilla sivuilla kommentteja oli noin 30 ja kommentoijia 27. Facebookissa oli kommentteja viisinkertainen määrä, noin 150, ja kommentoijiaakin noin 90.

Havainnot: Kommentit ovat täynnä vuorovaikutusta

Päädyin tarkastelun ja oman kokemukseni perusteella jaottelemaan kommentit yhdeksään kommenttityyppiin (ks. taulukko 1). Valtaosa kommentteista oli ruotsinkielisiä, esimerkkien käännökset ovat minun.

Taulukko 1. Kommenttityypit esimerkkeineen.

Kommenttityyppi	Esimerkki
1. Keskustelun aloitus tai myöhemmin ketjuun liittyvän kommentoijan ensireaktio, joka ei vaikuta liittyvän muihin kommentteihin.	<i>Meidän pitäisi ehkä miettiä enemmän, kun teemme Hangossa kaupunkiamme koskevia päätöksiä kaupunginvaltuustossa, etenkin niiden kauaskantoisia vaikutuksia ja skenaarioita päätösten jälkeen.</i>
2. Komppaus tai erimielisyyden ilmaisu (vrt. peukku ylös tai alas)	<i>Hyvin sijoitettu, kuuluvat ehdottomasti virkistysalueelle. Sinne on keskustasta helppo kävellä tai pyöräillä.</i>

<p>3. Keskustelun laajennus tai syvennys, jossa joko tuodaan mukaan aivan uusi näkökulma tai syvennetään ketjussa käytyä keskustelua.</p>	<p><i>Kyse ei vain ole ”ammattivalittajista”, vaan yhtä lailla Hangon päätöksentekijöistä ja poliittisista elimistä. Esim. Outi McDonaladin tapauksessa kh jatkovalitti tuomioistuimesta toiseen, tuoreessa bensa-asemajupakassa ympäristölautakunta valitti tuomioistuimeen, ja tekninen lautakunta vääntää oikeuskanslerin kanssa venepaikoista jne. Tällainen jatkuva vääntö vuodesta toiseen ei edistä asioita, se vie voimia ja maksaa. Hankoon on mielestäni pesiytynyt omituinen poliittinen kulttuuri, jossa lähtökohtaisesti kyseenalaistetaan ylempiä viranomaisia, omia virkamiehiä, asiantuntijoita, demokraattisia päätöksiä ja ilmeisiä tosiasioita. Uneksin Hangosta, jossa lähtökohtaisesti tosiasiat puhuvat puolestaan, viranhaltijoihimme luotetaan, demokraattisia päätöksiä kunnioitetaan, asiantuntijoita kuunnellaan, ylempiä viranomaisia uskotaan ja lainvalvojamme ovat oikeassa.</i></p>
<p>4. Neuvo, ehdotus, opettava tai sille sukua oleva besserwisserkommentti.</p>	<p><i>Lisää palkkaa niin saadaan henkilökuntaa.</i></p>
<p>5. Sutkaukset (voivat olla yhtä lailla kevyt emojikommentti tai lyijynraskasta sarkasmia).</p>	<p><i>Jep, eläkeläisiä ne on [jotka särkevät kaupunkipyöriä], olen nähnyt miten ne käyttäytyy.</i></p>
<p>6. Kysymys, joka voi liittyä artikkeliin tai jo esitettyyn kommenttiin.</p>	<p><i>Onko virka-aika niin tupaten täynnä muita töitä ja tehtäviä, että näitä vastineita ja vastauksia ei ehdi silloin tehdä?</i></p>
<p>7. Esimerkki tai oma kokemus oli myös yleinen kommenttityyppi.</p>	<p><i>Kotihoitoon ei henkilöstöä lisätä, mutta niiden pitää kumminkin pystyä hoitamaan kaikki asiakkaat, jotka tarvitsee kotihoitoa, ja periaatteessa ne ei koskaan saa kieltäytyä auttamasta, vaikka henkilöstö joutuu venymään äärimmilleen ja tuskin ehtii lounaalle tai vessaan. Töissä on vissiin monia kouluttamattomia, jotka vuorostaan lisää pätevien paineita. Mutta minun äitini sai kyllä hyvää hoitoa, vaikka tytöt [hoitajat] olivat väsyneitä. Tämä siis jo puoli vuotta sitten. Tämä on varmaan iso syy siihen, miksi uusia hoitajia ei saada. Yhdenkään kaupungin yksikön maine ei ole kummoinen.</i></p>
<p>8. Ketjun sisään muodostuvan parin tai pienryhmän sisäiset kommentit, ts. keskustelun sisään syntyvä miniketju.</p>	<p><i>- Tällaista lukiessa tulee aina mieleen, että täältä pitää muuttaa pois. - Juu, Snappertuna odottaa teitä - Hahaha eiei... ennemmin Inkoo - Arvasin kyllä, mutta ajattelin silti ehdottaa- Hyvä, hyvä [kaksi hymiötä, iloinen ja sydämelinen]</i></p>
<p>9. Miелensäpahoittavat ja marttyyri-kommentit.</p>	<p><i>- No tuskin me eläkeläiset rikomme?? Nyt riitti keskustelu!!</i></p>

	<p>- Väitinkö, että eläkeläiset ovat syyllisiä? Elä sinä vaan kuplassasi ja sano, että lapset ja nuoret rikkovat kaiken. Varmaan se tekee sinusta paremman ihmisen! [hienoa-emoji] Hyvää jatkoa!</p> <p>- Kuka sellaista tekee?? Omaa kuplaasiko nyt puolustat??</p> <p>- Eikö tämän keskustelun pitänyt jo päättyä</p>
--	---

Kaikkiaan löysin 177 kommentista noin 280 kommenttityyppiä. Ei liene yllätys, että kaikkein yleisin kommenttityyppi oli komppaus tai erimielisyyden ilmaus (kommenttityyppi 2), mutta se ei yleensä esiintynyt kommentissa yksinään, vaan yhdessä yhden tai useamman muun kommenttityypin kanssa. Muut yleiset kommenttityypit olivat esimerkki tai oma kokemus (kommenttityyppi 7), neuvo tai opettava kommentti (4) sekä keskustelun laajennus tai syvennys (3).

Alustoittain kommenttityypit jakautuivat seuraavasti: Facebook-ketjujen liki 150 kommentista yli puolessa oli mukana komppaus tai eriävän mielipiteen ilmaus. Toiseksi ja kolmanneksi yleisin kommenttityyppi Facebookissa olivat suunnilleen samansuuruisin osuuksin esimerkin kertominen tai oman kokemuksen jakaminen (7) sekä neuvo tai opettava kommentti (4). Omilla sivuilla ykkössijan taas jakoivat lähes yhtä yleisesti esiintyneet keskustelun laajennus tai syvennys (tyyppi 3) sekä komppaus tai erimielisyyden ilmaisu (tyyppi 2).

Tarkastelluissa kommentteissa tavallisinta oli siis oman mielipiteen kertominen, sen vertaaminen toisten näkemyksiin tai artikkelissa kerrottuihin asioihin sekä omien kokemusten jakaminen, neuvojen antaminen tai ratkaisujen ehdottaminen. Näissä kaikissa kyse on tulkintani mukaan vuorovaikutuksesta ja myös halusta tulla kuulluksi ja ymmärretyksi. Valtaosa kommentteista on tämän perusteella selkeästi sidoksissa ketjun muihin kommentteihin ja kommentoijiin. Ns. poteroista huutelua ei juuri esiintynyt, vaan kommentoijat keskustelivat keskenään, vaikka saattoivat olla hyvinkin eri mieltä asioista - ovathan erimielisyys ja sen ilmaiseminen sekä monenlaiset tunteet keskusteluissa ja väittelyissä keskeinen elementti (esim. Kangaspunta 2021, 9).

Pohdintaa

Tämä suppea tarkastelu osoitti, että ainakin näiden paikallisuutisten kommenttikentissä kommentoijat lukevat toistensa kommentit ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Tarkastelu ei kerro, millä tavalla he ymmärtävät ja tulkitsevat toistensa kommentteja eikä mitä kommentointi heille tai muulle yleisölle merkitsee.

Paikallisuutisten kommentoinnin eri ulottuvuuksia pitäisi oppia ymmärtämään vielä paljon paremmin. Journalismissa olisi ensinnäkin pohdittava, mitkä ovat **uutisten kommentoitavuuden journalistiset tavoitteet**. Tavoitellaanko vanhanaikaista yleisönosotunnelmaa, jossa ilmaisukykyiset yleisön jäsenet hienostuneesti kantavat kortensa analyttiseen keskusteluun? Vai halutaanko vahvempaa ja moniäänisempää osallisuutta, ja miten siihen kuvitellaan päästävän? Mihin vedetään sallitun rajat ja miten niistä päätetään?

Toiseksi olisi hyvä selvittää tarkemmin esimerkiksi kyselyin tai haastatteluin, **mitä kommentoijat ja muu yleisö ajattelevat** paikallisuutisten kommentteista ja komment-

toinnista ja millaisia tunteita ne herättävät, mitä pidetään hyvänä tai huonona kommentointina ja niin edelleen. Moniko lukee kommentteja, vaikei kommentoi, ja mikä on näiden hiljaisten rooli ja merkitys: pitääkö heitä maanitella mukaan, vai eikö osallisuus edellytäkään, että kaikki ovat äänessä? Hiljaisilla on kenties paitsi oikeus vaieta myös oma tehtävänsä keskusteluissa (esim. Barnes 2016, 184)? Mitä kommentoijat ja muu yleisö ajattelevat journalistien roolista kommenttikentissä?

Samoin olisi syytä kysyä myös paikallisjournalisteilta, millaisia ajatuksia ja tunteita kommentointi heissä herättää nyt, kun sitä on jatkunut jo jonkin aikaa. Miten he näkevät kommenttien ja kommentoijien roolin ja miten hahmottavat oman **journalistisen roolinsa kommentoinnissa** – riittääkö sääntövahtina oleminen vai onko aktiivisempi osallistuvampi ote toivottava? Jos on, miksi?

Näiden ohella keskustelujen journalistisen tulevaisuuden kannalta on keskeistä pohtia ja kokeiluin selvittää, miten toimitusten työtä, esimerkiksi toimittajien työaikoja ja työtehtäviä, pitää muuttaa, jotta he voivat kaiken kiireen keskellä osana paikallisjournalistista työtä aktiivisesti moderoida ja fasilitoida keskusteluketjuja, mikäli tätä pidetään tavoittelemisen arvoisena. Yksi edessä oleva haaste on tällöin kommentoinnin kahdenlainen eriaikaisuus. Kommentoijat eivät ensinnäkään välttämättä tiedä, milloin jokin keskustelu lähtee lentoon tai edes milloin joku vastaa heidän kommenttiinsa – tämä koskee Ylen osalta varsinkin omilla sivuilla olevia kommentteja, joissa ei toistaiseksi ole notifiointimahdollisuutta – tekniset parannukset kommentointialustaan voivat osaltaan ratkaista tämänkaltaisia ongelmia. Toiseksi paikallistoimitukset toimivat pääosin arki- ja päiväsaikaan, kun kommentoijat taas ovat aktiivisimmillaan työpäivän jälkeen sekä viikonloppuisin. Yhden ilta- tai nettitoimittajan resurssit eivät riitä kovin aktiiviseen vuorovaikutukseen, kun pöydällä on sata muutakin tehtävää. Yksittäisen toimittajan ei myöskään voi edellyttää vapaa-ajallaan moderoivan esimerkiksi omasta artikkelista käytävää keskustelua, vaikka tätä nykyisin paljon tapahtuukin.

Työtehtäviä priorisoidaan uutistoimituksissa koko ajan. Yksi jo käytössä oleva priorisointikeino on rajoittaa kommentoitavia sisältöjä, jolloin keskustelu vaimenee, vähenee tai siirtyy jonnekin muualle. Tulee myös päättää, voiko tehtävien priorisointi koskea kommenttiketjusta huolehtimista siten, että toimittaja eloisan ja/tai haastavan keskustelun syntyessä saakin keskittyä siihen ja muut tehtävät odottavat. Työaika- ja priorisointikysymykset voivat vaatia isojaakin muutoksia työrotiineihin.

Moderointirutiinien tarkastelussa on mietittävä myös pienempiä yksityiskohtia, kuten miten kommentoijia puhutellaan tai onko toimittajan kommenttiketjussa parempi esiintyä omalla nimellään kuin toimituksen nimissä. Tämänkaltaisia asioita on pohdittu ja testattu ainakin Center for Media Engagementissa (aiemmin The Engaging News Project) (Stroud ym. 2014) ja myös sovittelujournalismiprojektissa (Hautakangas, Ahva ja Haara 2017, 37–43).

Osa tunnistamistani kommenttityypeistä saattaa olla sellaisia, joihin toimitusten aivan erityisesti kannattaisi reagoida. Nopea vastaus esimerkiksi *besserwisser* kommentteihin voi hiljentää äänekkäimpiä ja näin tukea moniäänisyyttä. Keskustelun syventämisestä sekä uusien näkökulmien esiintuomisesta voi antaa kommentoijalle myönteistä palautetta. Keskustelunaloituksen sävyllä on myös merkitystä – mikä voi olla toimituksen rooli tässä? Entä voiko toimitus tehdä moderointiyhteistyötä aktiivisten ja kokeneiden kommentoijien kanssa – ja onko tämä mahdollista, jos moderointi nähdään journalistisena työnä? Miten tällaista yhteistyötä viestittäisiin ulospäin? Suhtautumistapoja hyvin vihaisiin kommentteihin pitää myös pohtia. Jatkossa on syytä kiinnittää huomiota

myös eri alustojen toimintatapoihin, esimerkiksi siihen, miten toimia alustoilla, joilla on nuorta yleisöä.

Tällä hetkellä paikallisten nettiutiskommenttien moderointi on monasti sääntöpoliisina olemista. Karkeasti yleistäen voisi väittää, että kommentoijat juttelevat ketjuissa enimmäkseen keskenään, ja toimitukset toivovat, että kommentoijat olisivat ihmisiksi. Toimituksilla on kuitenkin mahdollisuus parantaa journalistista yleisösuhdettaan olemalla kommenttiketjuissa nykyistä näkyvämmiin läsnä. Hyvän keskustelun ylläpitäminen houkuttelee yleisöä, ja hyvä keskustelu voi lisätä ihmisten keskinäistä ymmärrystä ja ympäröivän maailman ymmärrystä – nämä eivät liene journalismille vieraita tavoitteita. Toimittajalla on keskusteluissa mahdollisuus avata journalistisia prosesseja, saada juttuideoita, verkostoitua, tulla osaksi sitä yhteisöä, jota hän toivoo journalismillaan palvelevansa. Jos uutiskomentointi onkin vuorovaikutteisempaa kuin ajatellaan, toimitukset voisivat aktiivisemmin hypätä mukaan kentille hoitamaan omaa tehtäväänsä. Näen, että kaikki tämä kuitenkin edellyttää enemmän sen pohdintaa, mistä paikallisjournalisminikin kotiutuneessa uutiskomentoinnissa oikeastaan on kyse.

On myös esitetty, että journalismi olisi nyt hankalaksi kokemassaan murroskohdassa – digitalisaation avattua portinvartijuuden lukot ja populismin ja polarisaation vahvistuessa – määrittelemässä omaa tehtäväänsä uudelleen ryhtymällä mielialojen vartijaksi (Koivunen 2021, 198). Journalismin on tämänkin valossa syytä miettiä, mitä nettiutiskommenttien moderoinnilla tavoitellaan: onko tietoinen tai tiedostamaton tarkoitus jotenkin suitsia sellaista keskustelua, joka ei ole luonteeltaan puhtaasti rationaalista ja pohdiskelevaa, siis suosia siistiä ja vaaratonta puhetta, joka ei uhkaa journalismin ja politiikan nykytilaa? Jos tämä ei ole päämääränä, miten journalismissa pitäisi suhtautua sen tyyppisiin keskusteluihin, jotka karkottavat osan kommentoijista ja lukijoista?

Nettikeskustelu uutisista kommenttipalstoilla on joka tapauksessa merkityksellistä niin yleisölle kuin journalismille. Journalismin merkitys uutisten käyttäjille riippuu siitä, miten uutiset liittyvät ihmisten sosiaalisuuteen, siis siihen miten nämä ovat vuorovaikutuksessa keskenään (Ahva ja Heikkilä 2016, 323). Paikalliset nettiutiskommentit ovat pieni osa tätä vuorovaikutusta. Paikallisjournalistien on todennäköisesti hyvä oppia olemaan kommenttiketjuissa nykyistä enemmän kotonaan - silloinkin, kun siellä on vähän sotkuista niin kuin arjessa usein on.

Keskustelupuheenvuoro on syntynyt osana Tampereen yliopiston kurssia Journalistinen yleisötyö digiympäristössä, jossa tutkijat ja toimittajat perehtyvät yhdessä yleisöön liittyviin kysymyksiin.

Kirjallisuus

Ahva, Laura ja Heikki Heikkilä. 2016. "Mass, Audience, and the Public." Teoksessa *The SAGE Handbook of Digital Journalism*, toimittaneet Tamara Witschge, C.W. Anderson, David Domingo ja Alfred Hermida, 315–325. London: Sage.

Ahva, Laura. 2018. "Osallistuvan journalismin ankkuroivat käytännöt." *Media & viestintä* 41 (1): 75–96. <https://doi.org/10.23983/mv.69955>.

- von Alfthan, Helena. 2021. Svårigheter att rekrytera personal har lett till färre platser på bäddavdelningen vid Raseborgs vårdcentral. Svenska.yle.fi, 28.5. Luettu 5.10.2021. <https://svenska.yle.fi/a/7-10001171>.
- Anderson, Chris W. 2011. "Deliberative, Agonistic, and Algorithmic Audiences: Journalism's Vision of its Public in an Age of Audience Transparency." *International Journal of Communication* 5: 529–547
- Barnes, Renee. 2016. "The Ecology of Participation." Teoksessa *The SAGE Handbook of Digital Journalism*, toimittaneet Tamara Witschge, C.W. Anderson, David Domingo ja Alfred Hermida: 179–191. London: Sage.
- Diskussionspolicy. Svenska Yle. 2018. Luettu 18.10.2021. <https://svenska.yle.fi/s/diskussionspolicy>.
- Hautakangas, Mikko, Laura Ahva ja Paula Haara. 2017. *Sovittelujournalismin käsikirja*. Tampere: Tampereen yliopisto, Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus COMET. Luettu 11.12.2021. <https://www.sovittelujournalismi.fi>.
- Hautakangas, Mikko ja Laura Ahva. 2018. "Introducing a New Form of Socially Responsible Journalism. Experiences from the Conciliatory Journalism Project." *Journalism Practice* 12 (6): 730–746. <https://doi.org/10.1080/17512786.2018.1470473>.
- Hildén, Marica. 2021. Stadsyklar förstördes i Karis - Raseborgs stad: "Ovanligt oroligt vid resecentret i år". Svenska.yle.fi, 17.5. Luettu 5.10.2021. <https://svenska.yle.fi/a/7-10000625>.
- Jungar, Jonas. 2019. Jonas Jungar: "Folkets åsikt" finns inte i webbens kommentarsspalter eller på Facebook. Svenska.yle.fi, 27.1. Luettu 19.10.2021. <https://svenska.yle.fi/artikel/2019/01/27/jonas-jungar-folkets-asi-kt-finns-inte-i-webbens-kommentarsspalter-eller-pa>.
- Kangaspunta, Veera. 2021. *Verkkoutusten kommentit julkisen osallistumisen muotona ja julkisen rajapinnoilla*. Tampere: Tampereen yliopisto. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/124151>.
- Koivunen, Anu. 2021. "Managing moods. Media, politicians, and anxiety over public debate." Teoksessa *The Nordic Economic, Social and Political Model*, toimittaneet Anu Koivunen, Jari Ojala ja Janne Holmén, 196–211. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429026690-10>.
- Kuckartz, Udo. 2019. Qualitative Text Analysis: A Systematic Approach. Teoksessa *Compendium for Early Career Researchers in Mathematics Education*, toimittaneet Gabriele Kaiser ja Norma Presmeg, 181–197. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-15636-7_8.
- Laki Yleisradio Oy:stä 1993/1380. Annettu Helsingissä 22.12.1993. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931380#L3P7>.
- Lindholm, Johanna. 2021. Överklaganden i Hangö ger extra arbete åt stadens jurist – Lasse Tallqvist vill ha ersättning för de kvällar han jobbar med stadens svar. Svenska.yle.fi, 24.3. Luettu 5.10.2021. <https://svenska.yle.fi/artikel/2021/03/24/overklaganden-i-hango-ger-extra-arbete-at-stadens-jurist-lasse-tallqvist-vill-ha>.
- Montén, Veronica. 2021. Västerby friluftsområde i Ekenäs får motionstrappa. Svenska.yle.fi, 7.5. Luettu 5.10.2021. <https://svenska.yle.fi/artikel/2021/05/07/vasterby-friluftsomrade-i-ekenas-far-motionstrappa>.
- Murtha, Jack. 2015. How audience engagement editors are guiding online discussions. Luettu 20.9.2021. https://www.cjr.org/analysis/before_many_americans_had_awoken.php.
- Pöyhtäri, Reeta, Paula Haara ja Pentti Raittila. 2013. *Vihapuhe sananvapautta kaventamassa*. Tampere: Tampere University Press.
- Stroud, Natalie Jomini, Joshua M. Scacco, Ashley Muddiman ja Alex Curry. 2014. Journalist involvement in comment sections. Center for Media Engagement. Luettu 24.9.2021. <https://mediaengagement.org/research/journalist-involvement/>.
- Yle. 2020. Hyvin sanottu – Bra sagt -hanke kutsuu parantamaan suomalaista keskustelukulttuuria. Luettu 14.9.2021. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/11/16/hyvin-sanottu-bra-sagt-hanke-kutsuu-parantamaan-suomalaista>.

Ylen ohjelmatoiminnan ja sisältöjen eettiset ohjeet (OTS). 2017. Luettu 18.10.2021.
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/11/20/ysten-ohjelmatoiminnan-ja-sisaltojen-eettiset-ohjeet-ots>.

Julkaisemattomat lähteet

Svenska Yle. 2017. Manual för journalisten i kommentarerna.